

Arbetarskyddsförvaltningens årsberättelse 2020

Arbetarskyddsförvaltningens publikationer 1 | 2021

Innehåll

Ledningens översikt.....	3
Organisering och styrning av arbetskyddstillsynen.....	4
Arbetskyddsmyndighetens verksamhet 2020.....	5
Mot fenomenbaserad tillsyn.....	5
Fenomen: Arbetsförhållanden.....	7
Fenomen: Arbetslivets splittras upp.....	9
Fenomen: Arbetets belastning.....	12
Övrig tillsyn.....	13
Sjöfart.....	15
Jord- och skogsbruk.....	15
Övervakning av kör- och vilotider.....	16
Diskriminering och likabehandling.....	17
Trakasserier och osakligt bemötande.....	18
Tillstånd och anmälningar.....	19
Metoderna inom arbetskyddstillsynen utvecklas.....	20
Arbetskyddsmyndigheten ger råd och handledning.....	22
Lagstiftning.....	25
Resurser.....	26
Samarbete mellan flera myndigheter och internationalitet.....	27
Bilaga: Arbetskyddstillsynen i siffror.....	29

Arbetskyddsförvaltningens årsberättelse 2020

Arbetskyddsförvaltningen 2021

Planering och genomförande av årsberättelsen:

Kommunikationen för regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskyddet

Omslagsbild: Anu Pynnönen

Ledningens översikt

Ar 2020 var arbetskyddsförvaltningens första verksamhetsår för den nya fyraårsperioden. Under fyraårsperioden 2020–2023 är arbetskyddstillsynens vision att stärka ett tryggt, hälsosamt och rättvist arbete på ett mångsidigt sätt genom att reagera på förändringarna i omvärlden och djärvt utveckla verksamheten.

Inom regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskyddet syntes den nya fyraårsperioden som en övergång till den nationellt planerade fenomenbaserade tillsynen och som betydande satsningar på att utveckla både tillsynens innehåll och den övriga verksamheten inom ansvarsområdena.

Trots den regionala behörigheten anser man i utvecklingen av arbetskyddstillsynen att det är viktigt att genomföra riksomfattande åtgärder för att säkerställa att verksamheten är enhetlig och resurserna används effektivt.

Centrala utvecklingsprojekt under fyraårsperioden är Vuokko-projektet som utvecklar växelverkan med kunderna, helheterna i anslutning till utvecklingen av kommunikationen samt ett effektivare utnyttjande av metoder som stöder tillsynen.

År 2020 var ett mycket exceptionellt år för oss alla. Inom arbetskyddstillsynen syntes corona-epidemin bland annat i form av ökade kundkontakter och behov av information. Dessutom var vi på olika sätt med och stödde åtgärder för att förebygga epidemier på arbetsplatserna.

Epidemin ledde till att andra än kritiska arbetsplatsinspektioner avbröts och nya tillvägagångssätt snabbt togs i bruk. Många utvecklingsåtgärder genomfördes påskyndat under våren och till exempel började man utföra virtuella arbetskyddsinspektioner.

I och med att sjukdomssituationen blev bättre och tillgången på skydd förbättrades kunde man

SH/IAJA

Raimo Antila

*Avdelningschef
Social- och hälsovårdsministeriet,
arbets- och jämställdhetsavdelningen*

med beaktande av de regionala situationerna även fortsätta med arbetsplatsinspektionerna.

Personalen vid ansvarsområdena för arbetskyddet har visat en utmärkt anpassningsförmåga i en svår situation och jag vill tacka alla anställda för deras insats för att upprätthålla arbetskyddstillsynens funktionsförmåga och fortsätta utveckla verksamheten även i denna undantagssituation.

Undantagsförhållandena var inte ett fenomen enbart ifjol, utan de fortsätter även 2021. Erfarenheterna kan dock utnyttjas effektivt i planeringen och utvecklingen av verksamheten.

År 2021 bedöms också möjligheterna att omorganisera tillstånds-, tillsyns- och styrningsuppgifterna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Arbetskyddstillsynen utvärderas som en del av det arbete som utförts av den arbetsgrupp som utsetts för ärendet och som förväntas ge riktlinjer för framtiden.

Organisering och styrning av arbetskyddstillsynen

Ansvarsområdena för arbetskyddet vid regionförvaltningsverken styrs av social- och hälsovårdsministeriet. Verksamheten grundar sig på en fyraårig ramplan som skapar riksomfattande ramar för tillsynens innehåll och utvecklingen av verksamheten.

Ansvarsområdena för arbetskyddet är behöriga tillsynsmyndigheter för arbetskyddet inom sina områden. I planeringen och utvecklingen av verksamheten samarbetar man dock kontinuerligt på riksnivå.

Genom riksomfattande planering och utveckling säkerställer man att verksamheten är enhetlig och att de tillgängliga resurserna utnyttjas så effektivt som möjligt.

Under den pågående fyraårsperioden 2020–2023 är arbetskyddstillsynens vision att stärka ett tryggt, hälsosamt och rättvist arbete på ett mångsidigt sätt genom att reagera på förändringarna i omvärlden och djärvt utveckla verksamheten. "Sunt arbete" valdes till slogan.

Om främjandet av de strategiska målen för fyraårsperioden avtalas genom årliga resultatavtal. Verksamheten inom ansvarsområdena för arbetskyddet utvecklas kontinuerligt och även vid styrningen av verksamheten strävar man efter att öka den snabba reaktionen på de fenomen som uppstår.

Slogan för innevarande fyraårsperiod är **Sunt arbete.**

REGIONFÖRVALTNINGS- VERKENS ANSVARS- OMRÅDEN FÖR ARBETSKYDDET:

- 1 | Norra Finland
- 2 | Västra och Inre Finland
- 3 | Östra Finland
- 4 | Sydvästra Finland
- 5 | Södra Finland

Arbetskyddsnämnderna och arbetskyddsdelegationerna

Trepartssamarbetet med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna i anslutning till arbetskyddstillsynen sker i de regionala arbetskyddsnämnderna och i den riksomfattande arbetskyddsdelegationen.

Syftet med de regionala arbetskyddsnämnderna är att stöda och utveckla arbetskyddstillsynen samt att fungera som en länk mellan ansvarsområdena för arbetskyddet och de regionala arbetskyddsaktörerna och arbetsmarknadsorganisationerna. Arbetskyddsnämnderna behandlar områdets betydande utvecklings-, planerings- och uppföljningsprojekt inom arbetskyddet, de allmänna verksamhetslinjerna och resultatmålen för arbetskyddet samt allokering av resurser.

Arbetskyddsdelegationen behandlar ur ett riksomfattande perspektiv samma ärenden som de regionala arbetskyddsnämnderna. Till dess uppgifter hör dessutom att behandla viktiga lagberedningsärenden som gäller arbetskyddet.

Arbetskyddsmyndighetens verksamhet 2020

Arbetskyddsmyndigheten genomför i sin verksamhet de riktlinjer för arbetsmiljön och arbetshälsan som utarbetats utifrån SHM:s strategi:

- Vi svarar på utmaningarna på arbetskyddet i framtidens arbete.
- Vårt mål är säkra och sunda arbetsförhållanden.
- Vi främjar funktions- och arbetsförmågan samt sysselsättningsförmågan.

Mot fenomenbaserad tillsyn

För att svara på det föränderliga arbetslivets behov valde vi fenomenbaserad tillsyn som utgångspunkt för den innevarande fyraårsperioden.

Arbetsförhållandena, det splittrade arbetslivet och arbetets belastning är fenomen som arbetskyddstillsynen riktas mot just nu.

Vi strävar efter att påverka ledningen av säkerheten på arbetsplatserna och arbetsförhållandena så att olycksfall på arbetsplatsen, yrkesjukdomar, skadlig belastning och övergången till invalidpension minskar.

Målet är också att anställningsvillkoren iakttas bättre och att den grå ekonomin minskar.

I övervakningen av arbetsförhållandena fäster vi särskild uppmärksamhet vid bekämpningen av olycksfall i arbetet, kemiska och biologiska faktorer samt den fysiska belastningen.

Nya arbetsformer i anslutning till fenomenet ett splittrat arbetsliv, såsom plattformsekonomi och lättföretagarskap, utmanar den traditionella uppfattningen om arbetsgivarens och arbetstagarens roller även inom arbetskyddstillsynen.

För att genomföra en effektiv tillsyn har man som ett resultatmål valt att identifiera lagstiftningsproblem som är väsentliga med tanke på övervakningen av anställningsförhållandets minimivillkor.

Belastningen är betydande eftersom arbetet genomgår ständiga förändringar och de hälsoproblem som arbetet orsakar allt oftare anknyter till arbetets psykosociala belastningsfaktorer. Även de kognitiva kraven i arbetslivet ökar och många arbetsuppgifter kräver allt mer informationshanteringsförmåga.

Inom vissa branscher minskar antalet arbetsuppgifter som utförs i och med automatiseringen och digitaliseringen och antalet uppgifter som kräver expertis ökar.

Coronaårets konsekvenser

Ansvarsområdena för arbetskyddet var i mars 2020 tvungna att anpassa sin verksamhet på samma sätt som i det övriga samhället till det begränsnings- och undantagstillstånd som orsakas av coronaviruset:

- Tillsynen på fältet begränsades till det nödvändiga med tanke på liv och hälsa.
- Den resurs som befriades från tillsynen hänvisades till uppgifter som stöder tillsynen.
- Kundrådgivningens resurser utökades för att motsvara den ökade efterfrågan.
- Aktuell information producerades för arbetstagarna och arbetsgivarna.
- Resor över landskapsgränserna upphörde.
- Riksomfattande möten, såsom utbildningar, ordnades via distansförbindelser.

De anställda vid ansvarsområdena för arbetskyddet övergick i mars till distansarbete i enlighet med statsrådets skyldighet att arbeta på distans. Tack vare dagens teknik lyckades övergången utmärkt.

För vissa var förändringen från den traditionella arbetsgemenskapen till den virtuella arbetsgemenskapen stor, medan en del av personalen redan hade utfört mycket distansarbete.

Bestämmelsen om distansarbete upphävdes i augusti 2020, men i praktiken utfördes största delen av arbetet enligt rekommendationen på distans fram till slutet av året.

Begränsningen av tillsynen ute på fältet tvingade till en förnyelse av tillsynens förfaringsätt. Ansvarsområdena beredde tillsammans med företagshälsovården anvisningar för säkert arbete.

Verksamheten enligt anvisningarna inleddes inte genast som planerat, eftersom tillgången till andningsskydd var svag. I juni kunde tillsynen dock inledas enligt säkerhetsanvisningarna.

På hösten visade sig epidemins andra våg i olika områden, varvid man i stället för centraliserade anvisningar övergick till en regional verksamhetsmodell. I varje område fastställdes nöd-

Anu Pynnönen

vändiga åtgärder och begränsningar med tanke på områdets situation.

Användningen av ansvarsområdenas resurser var utmanande på grund av en plötslig övergång till distansarbete och en betydande begränsning av inspektionsverksamheten. Målen för arbetsplats-tillsynen uppnåddes inte. Å andra sidan kunde man använda mer resurser än vanligt också för att utveckla och upprätthålla personalens yrkesskicklighet.

En betydande arbetsinsats användes för att rikta tillsynen och planera tillsynsprojekt. Resultaten av arbetet kommer delvis att synas först när coronaepidemin har lindrats. Dessutom gjordes stora satsningar på underhållet av Tyosuojelu.fi, som är den viktigaste kommunikationskanalen för arbetskyddsmyndigheten.

Med tanke på den förändrade arbetsmiljön och det primära målet att upprätthålla funktionsförmågan i alla möjliga situationer kan man konstatera att användningen av resurserna inom ansvarsområdena för arbetskyddet trots utmaningarna var på en utmärkt nivå.

Anu Pynnönen

Fenomen: Arbetsförhållanden

I Finland har man långsiktigt utvecklat arbets-säkerheten och hälsosamma arbetsförhållanden. Utvecklingsarbetet måste dock fortsätta för att minska olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar, arbetsrelaterade sjukdomar och skadlig belastning.

Vid övervakningen av arbetsförhållandena fästs uppmärksamhet vid fysikaliska, kemiska och biologiska agenser, fysisk belastning, maskin- och anordningssäkerhet samt säkerheten i arbetsmiljön.

Som centrala fenomen för åren 2020–2023 valdes hantering av förebyggandet av olycksfall, kemiska agenser, biologiska agenser och fysisk belastning.

På grund av coronaepidemin planerades alternativa tillvägagångssätt för genomförandet av inspektionerna.

Inspektioner i anslutning till dokument och system för hantering av arbetssäkerheten kan oftast genomföras virtuellt.

lakttagelserna av de verkliga arbetsförhållandena kan dock inte genomföras virtuellt på ett effektivt sätt, så arbetsförhållandena ska i regel övervakas genom besök på arbetsplatsen.

Trygga och hälsosamma arbetsförhållanden främjar smidiga arbetsuppgifter och förebygger olycksfall och insjuknande.

Personlig skyddsutrustning övervakades i samarbete mellan olika myndigheter

Behovet av personlig skyddsutrustning ökade explosionsartat våren 2020 på grund av spridningen av coronaviruset. Tillgången till skydd var till en början dålig, man upptäckte också problem med kvaliteten.

Tillsynen av skyddsutrustning effektiviserades och samtidigt strävade man efter att förbättra tillträdet till marknaden för skydd som är kritiska med tanke på epidemin. Övervakningen av skyddsutrustning sköttes i samarbete och enskilt av social- och hälsovårdsministeriet, regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet, Tullen, Fimea och Tukes.

I processen för övervakning av skyddsutrustning sköter Tullen tullklareringen och de åtgärder som vidtas i samband med den samt informerar de behöriga marknadstillsynsmyndigheterna om partier som anländer till Finland från länder utanför EU på basis av en riskbedömning. Ansvarsområdena för arbetarskyddet vid regionförvaltningsverken sörjer för marknadsövervakningen av andningsskydd avsedda för yrkesbruk.

Inom ansvarsområdena för arbetarskyddet granskade inspektörer som specialiserat sig på skyddsutrustning dokument för partier som importeras, såsom typkontrollintyg, försäkringar om överensstämmelse och testrapporter samt bilder på produkter och förpackningar.

Med hjälp av dessa dokument bedömde inspektörerna produkternas marknadsduglighet och fattade beslut om skyddsutrustningens överensstämmelse med kraven.

I mars–december 2020 bedömdes sammanlagt cirka 500 skyddförsändelser.

Det förekom många oklarheter i de skydd som bedömdes och i uppgifterna om dem. Efter tilläggsutredningar från importörerna kunde dock största delen av skyddsutrustningen släppas ut på marknaden.

Cirka fem procent av fallen ledde till ett tillfälligt utlämningsförbud, ibland vidtog importören också själv frivilliga åtgärder för att dra tillbaka skyddsutrustningen från marknaden.

Om SHM bekräftade regionförvaltningsverkets beslut om förbud, returnerades skyddsutrustningen till avsändaren eller så förstördes partiet med skyddsutrustning.

Shutterstock

Fenomen: Arbetstillivets splittras upp

Uppsplittringen av arbetstillivet är ett mångfacetterat fenomen inom arbetskyddstillsynen.

Helheten omfattar övervakning av utländsk arbetskraft, övervakning av beställaransvaret, nya arbetsformer och säkerställande av rättigheterna för personer i svag ställning på arbetsmarknaden.

I dessa frågor strävar arbetskyddsmyndigheten efter att påverka samhällets aktörer på ett mångsidigt sätt genom effektiv övervakning och kommunikation via flera kanaler.

I fråga om lagstiftningen och arbetskyddsmyndighetens behörighet har man utvecklat effektiv praxis för övervakning av beställaransvarslagen och utländsk arbetskraft, såsom försummelseavgiften.

Förändringen ute på fältet utmanar dock till kontinuerlig utveckling av verksamhets-sätten, såsom en utökning av övervakning utanför tjänstetid, myndighetssamarbete och informationsutbyte.

Inom plattformsekonomin och verksamheten som egenföretagare gjordes ett betydande genombrott under berättelseåret, då rättsförhållandena i matbudens arbete preciserades till följd av arbetskyddsmyndighetens tillsyn. I fortsättningen blir tillsynen av denna typ av fenomen och myndighetssamarbetet tydligare.

Reformen av arbetstidslagen 2020 var en viktig kommunikationsfråga. Särskilt fokuserade man på den nya lagens tolknings- och tillsynsfrågor.

År 2020 användes rätten att få uppgifter för första gången systematiskt vid tillsynen av anställningsförhållandets minimivillkor.

Myndighetsuppgifter utnyttjades i tillsynen av beställaransvaret

År 2020 gjordes nästan 800 inspektioner av beställaransvaret. Tillsynen riktades särskilt till byggnadsbranschen, industrin, logistiken samt städ- och fastighetsbranschens objekt.

Coronaepidemin orsakade utmaningar för tillsynen. Därför utnyttjades också andra sätt att påverka vid sidan av inspektionerna inom beställaransvarstillsynen. Bland annat nåddes många företag genom webbevenemang.

Under berättelseåret betonades i beställaransvarstillsynen utnyttjandet av myndighetsuppgifter både i valet av tillsynsobjekt och i enskilda tillsynsfall.

Särskilt omfattande användes byggnadsarbetets entreprenad- och arbetstagaruppgifter samt de utredningar om hur skyldigheterna skötts av Skatteförvaltningens utredningsenhet för grå ekonomi.

Utnyttjandet av myndighetsinformation gjorde det möjligt att rikta tillsynen mer exakt än tidigare.

Under inspektionerna övervakades hur cirka 2 700 avtalsparter iakttog utredningsskyldigheten i anslutning till anlitande av hyrd arbetskraft eller underleverans. Under inspektionerna gavs över 1 200 anvisningar. Utländska beställare fick flest anvisningar per granskning. Även företagsinspektionerna inom byggbranschen och inspektionerna av industriföretag ledde till många anvisningar.

Försummelseavgiften övervägdes oftast för utländska beställare och vid företagsinspektioner inom byggbranschen. Den vanligaste orsaken var försummelse av utredningsskyldigheten. Även tecken på underlön och underprissättning ledde till övervägande av försummelseavgiften.

Inom byggbranschen känner man till skyldigheterna i beställaransvarslagen bättre än inom andra branscher. Trots det fanns det fortfarande brister i efterlevnaden av minimikraven i lagen i synnerhet i långa underleverantörskedjor.

I tillsynen observerades också att antalet utländska privata näringsidkare i underleverantörskedjorna hade ökat något. Med hjälp av tillsynen kan man inte alltid säkerställa om det är fråga om ett verkligt företagarbete eller så kallat falskt företagande. Falskt företagande gör det möjligt att kringgå arbetsgivarskyldigheterna och en person som arbetar vet inte alltid ens om att han eller hon är företagare.

Användningen av utländska och utstationerade arbetstagare övervakades genom dokumentinspektioner

Arbetskyddsmyndigheten övervakar arbetsgivare som anlitar utländsk arbetskraft samt företag som skickar arbetstagare från utlandet till Finland och beställare av utstationerade företag.

Under berättelseåret påverkade coronaepidemin inspektionerna och antalet dokumentinspektioner ökade.

Flest brister observerades i utlänningstillsynen:

- vid säkerställande av utländska arbetstagares rätt att arbeta och bevarande av uppgifter om rätten att arbeta på arbetsplatsen
- vid utarbetandet av en arbetsskiftsförteckning och i förändring av en arbetstidsbokföring
- vid iakttagandet av ett allmänt bindande kollektivavtal och ersättning för övertidsarbete
- för arbetsplatsernas del i arbetstagarförteckningar och personbeteckningar.

Arbetskyddsmyndigheten tog emot 7 500 anmälningar från utstationerade företag.

Flest brister i de utstationerade företagens verksamhet observerades i bokföringen av arbetstiden och i de centrala villkoren för arbetet.

Flest brister som ledde till prövning av försummelseavgifter förekom när anmälan gjordes innan arbetet inleddes samt när uppgifterna var tillgängliga under den tid de skickades. I cirka 30 fall övervägdes påförande av försummelseavgift.

I verksamheten hos företag som anlitar utstationerade arbetstagare i Finland, dvs. hos beställarna, upptäcktes mest brister i skyldigheten att se till att det utstationerade företaget hade gjort en anmälan om utstationering.

Ansvarsområdet för arbetskydd vid Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland ger allmän rådgivning per e-post om den lagstiftning som ska tillämpas på utstationeringen.

Fenomen: Arbetets belastning

Arbetet genomgår ständiga förändringar och allt oftare har de hälsoproblem som beror på arbetet att göra med de psykosociala belastningsfaktorerna.

Övervakningen av den psykosociala belastningen gäller i synnerhet arbetsarrangemangen samt hanteringen av belastningsfaktorer som beror på arbetets innehåll och arbetsgemenskapens sociala funktion i arbetet och på arbetsplatserna.

År 2020 övervakades belastningen genom nästan 850 inspektioner. En del av inspektionerna gjordes genom att man satte sig in i handlingarna.

Övervakningen av psykosociala belastningsfaktorer genomfördes också som virtuella inspektioner. Enligt responsen togs de virtuella undersökningarna väl emot på arbetsplatserna. Även inspektörerna upplevde att de virtuella inspektionerna fungerade, men för att den omedelbara interaktionen ska förverkligas är nog inspektioner på arbetsplatser bättre.

Under inspektionerna säkerställdes att arbetsgivarna har identifierat de psykosociala belastningsfaktorerna på sin arbetsplats och bedömt riskerna som dessa orsakar.

En del av inspektionerna fokuserade mer ingående på hanteringen av psykosociala belastningsfaktorer som förekommer på arbetsplatsen och deras betydelse för arbetstagarnas hälsa.

De viktigaste utvecklingsbehoven som observerades på arbetsplatserna gällde utredningen och bedömningen av riskerna i arbetet samt företagshälsovårdens arbetsplatsutredning.

Arbetsgivarna anvisades att förebygga, minska och kontrollera belastningen i arbetet.

Genom tillsynen stöddes också samarbetet mellan arbetsplatserna och företagshälsovården samt säkerställdes att företagshälsovårdens sakkunskap utnyttjas för att identifiera och hantera belastningen.

Coronaepidemin revolutionerade arbetslivet. Epidemins samhällsliga konsekvenser förändrade arbetsledningen, organiseringen och utförandet av arbetet. Kopplingen mellan förändringarna och belastningen identifierades.

På många arbetsplatser övergick man snabbt till distansarbete och tog i bruk nya sätt att jobba. Det ökade distansarbetet fördunklade gränssnittet mellan arbete och privatliv.

Coronaepidemin ökade belastningen i arbetet ytterligare inom vissa branscher, såsom social- och hälsovården, undervisningsbranschen och servicebranscherna. Exponeringen i arbetet orsakade oro och rädsla för både arbetstagarnas egen och deras närståendes säkerhet.

I andra arbetsuppgifter minskade belastningen på arbetet till och med när bland annat resor i anslutning till arbetet uteblev.

Trots den utmanande tiden kunde arbetskyddsmyndigheten öka arbetsplatsernas medvetenhet om arbetets psykosociala belastning.

Anu Pynnönen

Övrig tillsyn

År 2020 var ansvarsområdena för arbetskyddet på väg från en branschbaserad inspektionsverksamhet till en fenomenbaserad övervakning oberoende av bransch.

Övervakningen under början av året genomfördes med projekt från föregående år. I slutet av året övergick man stegvis till riksomfattande övervakning av fenomen.

Under 2020 genomfördes 3 440 inspektioner av riksomfattande fenomenprojekt. Det gjordes 11 150 branschvisa inspektioner.

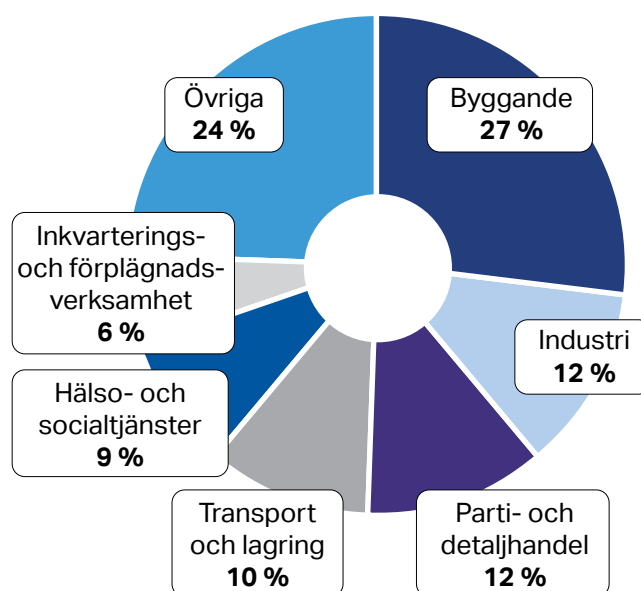
Vid inriktningen av tillsynen utnyttjades föregående års övervakningsdata och även samarbetspartners datalager.

Granskat per bransch riktades tillsynen 2020 mest till byggnadsbranschen.

Vissa kontrollsektorer (sjöfart och jordbruk) rapporteras separat i årsberättelsen, vilket Internationella arbetsorganisationen ILO (International Labour Organisation) förutsätter.

Övervakningen av förarnas kör- och vilotider rapporteras på det sätt som Europeiska unionen förutsätter.

Arbetskyddsinspektioner enligt bransch

Viktiga teman i övervakningen som baserar sig på klienternas kontakter är förbud mot diskriminering och likabehandling samt trakasserier och osakligt bemötande. Dessa frågor diskuteras också i stor utsträckning i samhället och därför sammanställs tillsynsinformation separat om dem.

Byggnadsbranschen övervakades med gemensamma ärendelistor

Inom byggbranschen gjordes cirka 3 900 inspektioner, vilket var över en fjärdedel av alla inspektioner. Största delen av arbetsplatsinspektionerna gjordes på traditionellt sätt utan förhandsanmälan enligt tidigare allmän praxis, men på grund av coronaepidemin säkerställdes sjukdomssituationen på arbetsplatserna senast innan inspektionen inleddes för att garantera inspektörernas egen säkerhet i arbetet. Även inom byggbranschen togs dokumentgranskningar som granskningsmetod.

Byggnadsbranschen övervakades till största delen på gemensamma, riksomfattande ärendelistor liksom tidigare år. Gemensamma ärendelistor användes för övervakning av asbestarbeten, ny- och renoveringsarbeten, jordbyggnadsarbeten, sprängnings- och brytningsarbeten, tornkranar samt tak- och småhusbyggen.

Flest anvisningar gavs för:

- personlig skyddsutrustning som används vid byggnadsarbete (934)
- fallskydd (441)
- passager på byggplatsen (360)
- maskiner och utrustning (352)
- plan för dammbekämpning (301).

Flest uppmaningar gavs för:

- fallskydd (442)
- passager på byggplatsen (128)
- maskiner och utrustning (112)
- arbetsställningar (94)
- hälsoundersökningar i arbete som medför särskild fara för ohälsa (76).

Dessutom utfärdades 52 temporära användningsförbud inom byggbranschen. Inspektören kan meddela ett temporärt användningsförbud i situationer där inspektören upptäcker en omedelbar och allvarlig risk för att liv eller hälsa går förlorad. Flest sådana situationer observerades vid försummelser av fallskyddet.

Senior Labour Inspectors' Committee (SLIC)

Arbetskyddsmyndigheten gjorde en diapresentation för aktörer inom byggbranschen med information om övervakning av exponering för kvartshaltigt damm samt arbetskyddsmyndighetens anvisningar och tolkning av lagstiftningen i ärendet.

År 2020 övervakades också bekämpningen av cancerrisken inom byggnadsbranschen, då statsrådets förordning om avvärjande av cancerrisk i samband med arbete trädde i kraft i början av 2020.

Arbetskyddsmyndigheten kontaktades många gånger av aktörer inom byggbranschen angående bekämpning av kvartshaltigt damm. Vi informerade om ämnet på webbtjänsten Tyosuojelu.fi och genom virtuella infotillfällen.

Kvartsdamm är en av de viktigaste cancerframkallande faktorerna inom byggbranschen.

Sjöfart

Sjöfarten övervakades genom sammanlagt 153 inspektioner. För finländska fartyg i utrikesfart gjordes 65 inspektioner för att bevilja, kontrollera och förnya sjöarbetscertifikat enligt ILO:s sjöarbetskonvention MLC 2006. Dessutom gjordes 46 andra inspektioner av finländska fartyg. Flera av dessa inspektioner var dokumentinspektioner där sjömännens arbets- och vilotider övervakades.

I hamnmiljöerna gjordes 23 inspektioner i samarbete mellan flera myndigheter för transport och tillfällig lagring av farliga ämnen. Ordförande för inspektionerna var Transport- och kommunikationsverket Traficom. Finland rapporterar årligen inspektionsuppgifterna till IMO, som är en internationell organisation som administrerar säkerhetsfrågor inom sjöfarten under FN.

I hamnmiljöerna gjordes dessutom 19 andra inspektioner som gällde hamninnehavarnas och stuveriföretagens verksamhet.

Jord- och skogsbruk

Sammanlagt utfördes 205 inspektioner i anslutning till tillsynen över jordbruket och de gällde 175 tillsynsobjekt. Ungefär en tredjedel (68) av inspektionerna inom jordbruket var utlänningsinspektioner. Utifrån inspektionerna gavs sammanlagt 408 anvisningar och 66 uppmaningar.

Inom jordbruket undersöktes 11 olyckor. Allvarliga olyckor orsakades bland annat av fall och snubblingar, brister i användningen av personlig skyddsutrustning samt djurens beteende.

Sammanlagt 8 anmälningar eller misstankar om yrkessjukdomar registrerades. Fallen var huvudsakligen eksem på grund av exponering för kemikalier och damm samt symtom i luftvägarna.

Övriga inspektioner inom primärproduktionen (skogsbruk och drivning, fiske och vattenbruk) gjordes totalt 134, och 116 objekt granskades.

Övervakning av kör- och vilotider

Arbetskyddsmyndigheten har till uppgift att övervaka att kör- och vilotidsförordningen och färdskrivarförordningen följs i de företag som utför transporter som omfattas av förordningarna i fråga. Vid övervakning av kör- och vilotiderna kontrolleras uppgifterna på den digitala färdskrivaren och förarkortet. Dessutom kontrolleras diagrambladen på den analoga färdskrivaren för den valda tidsperioden.

År 2020 fäste man uppmärksamhet vid användningen av färdskrivare, iakttagandet av bestämmelserna om kör- och vilotider samt lagring, förvaring och överlåtelse av färdskrivaruppgifter.

Coronaepidemin påverkade också övervakningen av kör- och vilotider. Från och med mars 2020 genomfördes övervakningen av kör- och vilotider i regel som distansövervakning. På grund av coronan lindrade Europeiska kommissionen bestämmelserna om dygnsvila och veckovila samt daglig och veckovis körtid och daglig paus 27.3.–31.5.2020, vilket medförde utmaningar för tillsynen.

Kör- och vilotiderna övervakades genom cirka 770 inspektioner där nästan 263 000 förararbetsdagar granskades.

Allmänt taget förekom det fortfarande brister i iakttagandet av kör- och vilotider: cirka 45 procent av de inspekterade objekten hade något som bör rättas till. Vad gäller bestämmelserna om kör- och vilotider fanns det mest att rätta till vad gäller att följa vilotiderna och de dagliga pauserna.

Vid 55 procent av inspektionerna upptäcktes fel i användningen av färdskrivaren. Särskilt framkom avsaknaden av företagslåsning för färdskrivaren och fel vid användning av tidsgruppsväljaren samt framförande av fordonet utan behörigt förarkort. Däremot var registreringen, förvaringen och överlåtelsen av färdskrivaruppgifter i skick för cirka 75 procent av de inspekterade objekten.

Diskriminering och likabehandling

Arbetskyddsmyndigheten övervakar förbudet mot diskriminering i arbetslivet enligt diskrimineringslagen och arbetsgivarens skyldighet att främja likabehandling. Tillsynen utförs både på basis av kundkontakter och på myndigheternas initiativ genom arbetsplatsinspektioner.

Under 2020 kontaktades arbetskyddsmyndigheten nästan 600 gånger om diskriminering i arbetslivet. I allmänhet frågade den som tog kontakt om råd eller ville diskutera om det är fråga om diskriminering i hems fall.

Arbetskyddsmyndighetens telefonrådgivning gav den som upplever diskriminering handledning och rådgivning i behandlingen av ärendet med arbetsgivaren, annan handledning i ärendet samt anvisningar för eventuell begäran om tillsyn.

År 2020 lämnades 202 begäran om tillsyn till arbetskyddsmyndigheten för att utreda misstanken om diskriminering.

På arbetsplatserna gjordes sammanlagt 141 inspektioner i anslutning till en sådan misstanke om diskriminering. Flest undersökningar gjordes på grund av misstanke om diskriminering på grund av hälsotillstånd och ålder.

Vid inspektioner där inspektören observerade diskriminering gavs arbetsgivaren en anvisning om brott mot förbudet mot diskriminering.

I de fall där man bedömde att det i begäran om tillsyn inte var fråga om diskriminering enligt diskrimineringslagen, fattades ett behandlingsbeslut. Antalet fall var sammanlagt 84.

Dessutom övervakades diskriminering i samband med övervakningen av utländska arbetstagares rätt att arbeta genom 430 inspektioner.

I övervakningen av utländsk arbetskraft bedömer inspektören om arbetsgivaren har diskriminerat arbetstagarna i lönebetalningen eller i andra minimivillkor för anställningsförhållandet på grund av ursprung, nationalitet eller språk.

Sammanlagt 47 anvisningar och 13 uppmaningar om diskrimineringsförbud gavs.

Arbetskyddsförvaltningen producerade en video till arbetsgivarna om skyldigheten att främja likabehandling.

Videon finns på webbtjänsten [Tyosuojelu.fi](https://tyosuojelu.fi).

Arbetskyddsmyndigheten följer på eget initiativ även arbetsplatsannonseringen och ingriper i diskriminerande annonsering.

Som diskriminerande arbetsplatsannonser ansågs till exempel sådana anmälningar där man förutsatte flytande kunskaper i finska av en trappstädare, finskt medborgarskap av en takmontör, medlemskap i kyrkan av en specialyrkesman inom begravnings-tjänsten och normal hörsel. av ett skolgångsbiträde med teckenspråksskicklighet.

Arbetskyddsmyndigheten övervakar också att skyldigheten att främja likabehandling iakttas i arbetslivet.

År 2020 övervakades arbetsgivarens skyldighet att främja likabehandling genom över 130 inspektioner och skyldigheten att utarbeta en likabehandlingsplan med 120 inspektioner.

Missförhållanden noterades vid över hälften av inspektionerna. I fråga om skyldigheten att främja likabehandling gavs 68 förpliktelser och gällande likabehandlingsplanen 71 förpliktelser.

Trakasserier och osakligt bemötande

Trakasserier övervakas både på kundinitiativ och på myndighetsinitiativ. Vid kundinitierad tillsyn kontrolleras att arbetsgivaren iakttar sina skyldigheter enligt arbetskyddslagen efter att ha fått kännedom om trakasserier i arbetet. Arbetskyddsmyndigheten övervakar arbetsgivarens skyldigheter i anslutning till trakasserier även på myndigheternas initiativ i samband med arbetsplatsinspektioner. Då behandlar man inte den enskilda arbetstagarens ärende utan fokuserar på hela arbetsgemenskapens verksamhet.

År 2020 kom det sammanlagt cirka 1 800 kontakter i anslutning till trakasserier. År 2020 lämnades cirka 230 begäran om tillsyn till arbetskyddsmyndigheten i anslutning till trakasserier eller osakligt bemötande. Med anledning av begäran om tillsyn gjordes cirka 125 inspektioner.

De vanligaste orsakerna till kontakterna:

1. arbetstagaren, arbetsgivaren eller till exempel arbetskyddsfullmäktigen ber om anvisningar och råd för behandlingen av ärendet på arbetsplatsen.
2. Arbetstagaren begär tillsynsåtgärder i sitt ärende.
3. Den som tar kontakt ger ett inspektionstips eller begär en arbetskyddsinspektion av hela arbetsgemenskapen. En arbetsplatsinspektion görs då utan att informationen om kontakten inte kommer fram.

Ofta kontaktar man arbetskyddsmyndigheten när man vill ha konkreta råd om hur trakasserier ska behandlas på arbetsplatsen.

Oftast kontaktar en anställd som upplever trakasserier på sin arbetsplats. Arbetskyddsfullmäktige och förtroendemännen tar också ganska ofta kontakt. Ibland vill också utomstående personer ge tips om dåligt arbetsklimat eller osakligt bemötande.

Även arbetsgivarens representanter, företagshälsovården och till exempel fackförbunden tar kontakt.

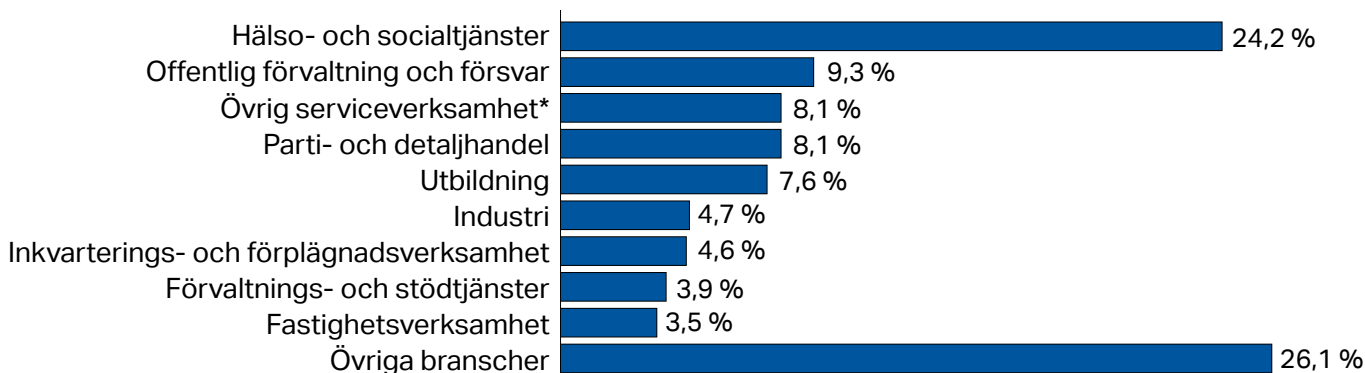
De som tagit kontakt med arbetskyddsmyndigheten upplever oftast trakasserier från chefs sida. Trakasserier upplevs också av en kollega eller i form av konflikter som berör hela arbetsgemenskapen.

Trakasserier har många olika skepnader. De trakasserier som de som tar kontakt upplever är till exempel upprepade hot, skrämselfmetoder, nedvärderande tal, ständig omotiverad kritik och försvärande av arbetet, ifrågasättande av rykte eller ställning och missbruk av arbetsledningsrätten.

Ofta handlar det inte bara om trakasserier utan också om arbetsbelastning.

Antalet kontakter om trakasserier och osakligt bemötande har legat på samma nivå redan i några år.

Kundkontakter per bransch 2020

* Övrig serviceverksamhet omfattar bland annat församlingar och organisationer.

Tillstånd och anmälningar

Lagstiftningen begränsar hur vissa arbeten får utföras eller låta utföras. Vissa arbeten förutsätter fullmakt eller dispens av arbetskyddsmyndigheten. Vissa arbeten ska anmälas innan arbetet inleds.

På webblanketten är det möjligt att göra en förhandsanmälan om byggnadsarbete, en förhandsanmälan om asbestrivningsarbete och en anmälan om utstationering av arbetstagare.

Coronaepidemin syntes också i anmälningarna: cirka hundra anmälningar om yrkessjukdomar med anknytning till corona gjordes och hälften av anmälningarna om ibruktagandet av farliga biologiska agenser gällde SARS-CoV-2-viruset.

TILLSTÅND SOM BEHANDLAS AV ARBETSKYDDSMYNDIGHETEN

Kompetensbrev för laddare	524
Dispens för unga arbetstagare	287
Undantagstillstånd i anslutning till arbetstidslagen	106
Tillstånd för asbestrivning	99
Dispens från behörighet för kranförare	27

ANMÄLNINGAR TILL ARBETSKYDDSMYNDIGHETEN

Förhandsanmälan om asbestarbete	11 021
Meddelande om utstationering av arbetstagare	7 581
Förhandsanmälan om byggnadsarbete	5 808
Anmälan om användning av unga arbetstagare för farligt arbete	1 758
Anmälan om yrkessjukdom	1 449
Anmälan om allvarligt olycksfall i arbetet	1 257
Anmälan om nödarbete	93
Anmälan om ibruktagande av farliga biologiska agenser	24

Metoderna inom arbetskyddstillsynen utvecklas

Målet för utvecklingen av verksamheten inom ansvarsområdena för arbetskyddet är att effektivt utnyttja resurser och verktyg så att man får så stor genomslagskraft som möjligt.

Arbetskyddstillsynen utvecklas på ett övergripande sätt i enlighet med principerna för kontinuerlig förbättring.

Verktyget är bland annat ett system för planering och uppföljning av verksamheten i anslutning till ny fenomenbaserad tillsyn.

Behandling och förädling av befintlig information som stöd och verktyg för tillsynen förutsätter att digitaliseringen utnyttjas. Å andra sidan gör digitaliseringen det möjligt att samla in och strukturera ny information på ett bättre och mer kostnadseffektivt sätt.

I arbetskyddsförvaltningens utvecklingsprojekt tillämpas ny teknologi i tjänster som riktas till arbetsplatser. I projekten utnyttjas bland annat datalager som beskriver arbetslivets hälsa, säkerhet och rättvisa.

I det pågående Vuokko-projektet utvecklas

nya digitala tjänster för arbetsgivare och arbetstagare för smart kommunikation, avancerad informationssökning, förbättrad arbetskyddsverksamhet på arbetsplatsen samt upprätthållande av egna övervakningsuppgifter.

Tjänsterna kommer i princip att vara dubbelriktade: de grundar sig på växelverkan mellan arbetsplatsen och arbetskyddsmyndigheten.

Våren 2020 samlades information om kundernas behov och lösningsidéer in. Tillsammans med representanter för arbetsplatserna, intressentgrupper och den egna personalen utarbetades fyra olika servicescenarier.

Genomförandeplanen som utarbetats utifrån dessa innehåller bland annat målen för den gemensamma utvecklingen samt pilotprojekt för de valda servicescenarierna i regionförvaltningsverkens gemensamma projekt.

I planerna ingår också samarbete med andra sakkunnigorganisationer inom arbetskyddet. Genom gemensam utveckling eftersträvas högklassiga tjänster, verktyg och metoder för att förbättra arbetsplatsernas arbetskyddsnivå.

Enkätplattformen Arbetsplatsens psykosociala belastningsfaktorer i arbetet automatiserades

Som en del av digitaliseringen av arbetskyddstillsynens enkätprocesser automatiserades enkätplattformen Arbetets psykosociala belastningsfaktorer. Enkäten överfördes till en molnbaserad plattform som slogs samman med arbetskyddsmyndighetens tillsynsdatasystem.

Förändringen möjliggör betydligt fler förfrågningar än tidigare på årsnivå. På så sätt förbättras tillsynens omfattning och användningen av

personalresurser effektiveras. I fortsättningen kan man vid arbetsplatsinspektionerna visa hur arbetsplatsens egna resultat placerar sig till exempel i jämförelsen av branschen. Detta uppmanar arbetsplatserna att ständigt förbättra verksamheten.

Den nya automatiserade frågeplattformen planerades omsorgsfullt med beaktande av användbarhet och tillgänglighet. Enkätunderlaget genomfördes för tillsynens bruk, men i automatiseringen beaktades också möjligheten att utvidga enkäten till att användas på egen hand på arbetsplatserna.

Arbetskyddstillsynens digisprång – virtuell distansinspektion

En betydande del av arbetskyddsinspektionerna genomfördes virtuellt som distansinspektioner 2020.

På grund av coronaepidemin var de virtuella undersökningarna tidvis i praktiken den enda möjligheten att genomföra tillsyn i vissa områden och på vissa arbetsplatser. Arbetsplatserna välkomnade de virtuella inspektionerna.

Vid de virtuella inspektionerna var den populäraste mötesapplikationen Teams, även Skype användes. Inspektionens innehåll förblev oförändrat och till och med arbetsplatsrundan kunde genomföras genom att utnyttja Teams telefonapplikation.

De virtuella inspektionerna krävde att inspektörerna lärde sig något nytt.

Mötesapplikationens funktioner måste man lära sig väl, så att man vid behov också kunde hjälpa arbetsplatsens aktörer i problemsituationer.

Dessutom måste man lära sig att styra interaktionen via nätet så att alla parter på arbetsplatsen verkligen kunde berätta om sina synpunkter

på de ärenden som behandlades. Datasäkerheten måste också beaktas.

En virtuell inspektion lämpar sig särskilt bra för övervakning av psykosocial belastning, eftersom det inte är viktigt att inspektera de fysiska arbetsutrymmena.

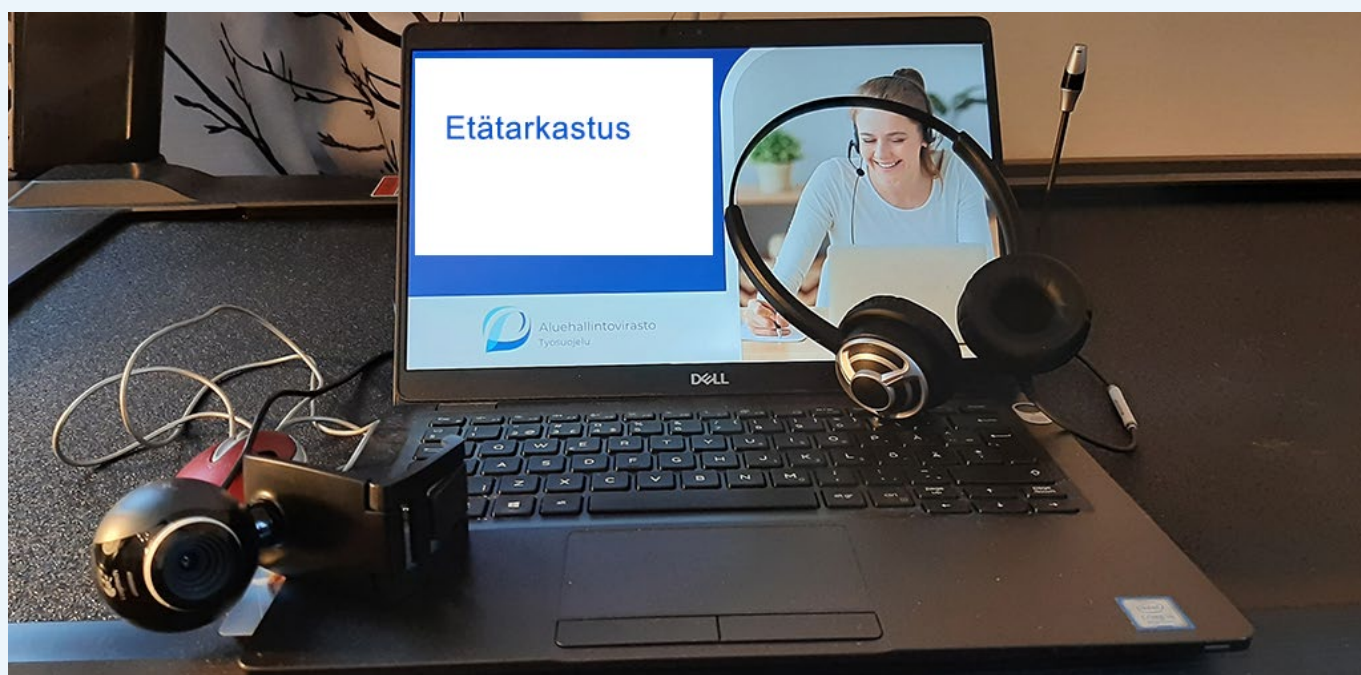
I övervakningen av den psykosociala belastningen kan man utnyttja enkäten Arbetets psykosociala belastningsfaktorer, där arbetstagarernas erfarenheter av de psykosociala arbetsförhållandena utreds före inspektionen. Sammandraget av de inkomna svaren kan behandlas vid inspektionen.

En virtuell inspektion lämpar sig dock inte för alla inspektioner.

Till exempel utfördes inspektioner som kräver undersökning av olycksfall i arbetet fortfarande som inspektioner på plats. Även andra inspektioner som förutsätter mer omfattande observationer på arbetsplatsen genomfördes på plats.

Distanskontroller kräver att inspektörerna lär något nytt.

Arbetsplatserna välkomnade de virtuella inspektionerna.

Arbetskyddsmyndigheten ger råd och handledning

Rådgivning och handledning är en viktig del av arbetskyddsmyndighetens verksamhet. Målet är att stöda och främja arbetsplatsernas frivilliga arbetskyddsarbete.

De två viktigaste rådgivnings- och handledningskanalerna är webbtjänsten Tyosuojelu.fi och den riksomfattande telefonrådgivningen.

Telefonrådgivning

De sakkunniga som är jourhavande inom telefonrådgivningen är arbetskyddsinspektörer som handleder och ger råd till dem som ringer.

Vid behov tar rådgivningen också emot begäran om övervakning av arbetssäkerheten.

Telefonrådgivningen betjänar på fyra servicelinjer som delats enligt ämnesområden:

- anställningsfrågor
- allmänna arbetsmiljöfrågor
- arbetsmiljöfrågor inom byggbranschen
- arbetshälsofrågor som fokuserar på osakligt bemötande, trakasserier, diskriminering och psykosocial belastning.

SAMTAL TILL TELEFONRÅDGIVNINGEN 2020

Anställningsförhållande	15 152
Arbetsmiljö	3 927
Byggbranschen	2 170
Arbetshälsa	3 466
Totalt	24 715

Under 2020 kom nästan 25 000 samtal till telefonrådgivningen. Största delen av samtalen kunde besvaras även om corona tillfälligt ökade efterfrågan med cirka en femtedel.

De som ringde mest funderade på anställningsfrågor, som gällde över 60 procent av samtalen. De viktigaste frågorna gällde hävning av arbetsavtal, lönefordringar och permittering. I arbetsmiljöfrågor ställdes ofta frågor om coronan, asbest, arbetskyddssamarbete, företagshälsovård och riskbedömning. I arbetshälsofrågor lyftes i synnerhet trakasserier och osakligt bemötande fram.

Webbtjänster

Arbetskyddsförvaltningens webbtjänst Tyosuojelu.fi hade cirka 1,43 miljoner användare 2020.

Coronaepidemin påverkade också användningen av webbtjänsten. Sidorna om permitteringar och anställningsförhållandets upphörande var bland de mest besökta, även rättigheterna och skyldigheterna på arbetsplatsen intresserade användarna oftare än tidigare.

På coronasidan som publicerades i mars samlade arbetskyddsmyndigheterna vanliga frågor om anställningsförhållanden och arbetskydd i samband med epidemin. Sidan blev årets tredje populäraste sida.

TYOSUOJELU.FI TOP 10 ÅR 2020

1. Permittering	298 567
2. Ingångssidan	167 105
3. Corona	125 261
4. Semester	100 306
5. Studieledighet	97 665
6. Anställningsförhållandets upphörande	85 118
7. Uppsägningstider	76 962
8. Mertids- och övertidsarbete	68 061
9. Rättigheter och skyldigheter i arbetet	55 323
10. Arbetsintyg	55 111

antal visningar av sidan

På Tyosuojelu.fi gjordes under året en omfattande kontrollrunda där expertgrupperna uppdaterade texterna på cirka 200 webbsidor. Nya sidor publicerades bland annat om distansarbete, arbete som utförs hemma hos någon annan och om säkerheten vid linbanor. Dessutom utvecklades webbtjänstens tillgänglighet aktivt.

Arbetskyddsförvaltningens webbtjänst kopplades 2020 till Europeiska kommissionens digitala informationsled (Single Digital Gateway, SDG). Detta innebär att webbtjänstens delar om arbete, arbetshälsa och arbetskydd i Finland (på finska, svenska och engelska) har länkats till informationsleden.

Dessutom har webbplatsen försetts med webbsidor på estniska, litauiska, polska och ryska som möjliggörs av European Labour Authority (ELA) och som behandlar utstationerade arbetstagare.

Av de digitaliserade materialen i arbetskyddsutställningen i Hippotalo i Tammerfors skapades ett digitalt arbetskyddsmuseum, som inrättades sommaren 2020 i Tervetyo.fi-webbtjänsten. I det digitala arbetskyddsmuseet finns bland annat ett brett sortiment av arbetskyddets historiska affischer från och med 1930-talet.

I tjänsten finns också bakgrundsinformation om "Mamman för Finlands arbetskydd" Vera Hjelt. I tjänsten producerades också det digitala materialet Arbetskyddets grunder.

Arbetskyddsförvaltningens nyhetsbrev

År 2020 började arbetskyddsförvaltningen publicera ett nyhetsbrev särskilt riktat till arbetsplatsernas arbetskyddschefer och arbetskyddsfullmäktige.

Adresserna fås från Arbetskyddscentralens personregister för arbetskyddet, men vem som helst som är intresserad av nyhetsbrevet kan

också beställa nyhetsbrevet åt sig själv.

Nyhetsbrevet publiceras fyra gånger om året på finska och svenska.

Målet är att på arbetsplatserna sprida så nyttig och praktisk information som möjligt om arbetskyddsförvaltningens verksamhet, tolkning av lagar och tillsynsobservationer.

I brevet finns också information om till exempel arbetskyddsförvaltningens webbseminarier och nya publikationer.

Arbetskyddsförvaltningen började ordna webbseminarier för kunderna

Arbetskyddsförvaltningen inledde hösten 2020 produktionen av webbseminarier riktade till kunderna med två evenemang.

Det första temat var arbetstagarens rättigheter i Finland. Målgruppen var invandrare och personer som arbetar med dem. Evenemanget nådde över 250 deltagare.

Höstens andra webbseminarium var ett informationsmöte för byggbranschen som ordnades tillsammans med Skatteförvaltningen och Pensionsskyddscentralen och där nästan 700 deltagare deltog.

Båda webbseminarierna fick utmärkt respons av deltagarna och i fortsättningen önskades fler motsvarande evenemang. Avsikten är att svara på efterfrågan genom att etablera produktionen av webbseminarier som en del av arbetskyddsmyndighetens kommunikation.

Under webbseminarierna kan man till exempel berätta om ändringar i lagstiftningen och om hur arbetskyddsmyndigheten tolkar bestämmelserna i praktiken. De kan också kopplas till tillsynen till exempel så att arbetsplatserna kallas till ett webbseminarium före inspektionerna, så att de kan vidta nödvändiga åtgärder redan före tillsynen. På detta sätt strävar man efter att stärka tillsynens inverkan.

Lagstiftning

Arbetslagstiftningen bereds på treparts-basis i samarbete med arbetsgivarnas och arbetstagarnas intresseorganisationer. Tillsynen över arbetslagstiftningen hör till stor del till regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskyddet.

Den nationella arbetskyddslagstiftningen och arbetskyddslagstiftningen på EU-nivå bereds i den delegation som bereder arbetskyddsbestämmelserna (TTN) i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna. Delegationen verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet.

Finland deltar också i beredningen av EU-lagstiftning och -strategier om arbetskydd i en kommitté som verkar i anslutning till Europeiska kommissionen.

Arbets- och näringsministeriet bereder och utvecklar arbetslagstiftningen dit bland annat arbetsavtalslagen, arbetstidslagen, semesterlagen, diskrimineringslagen, lagen om integritetsskydd i arbetslivet, lagen om kollektivavtal, lagen om studieledighet, lönegarantilagen samt lagstiftningen om samarbete inom företag hör.

Lagberedning 2020

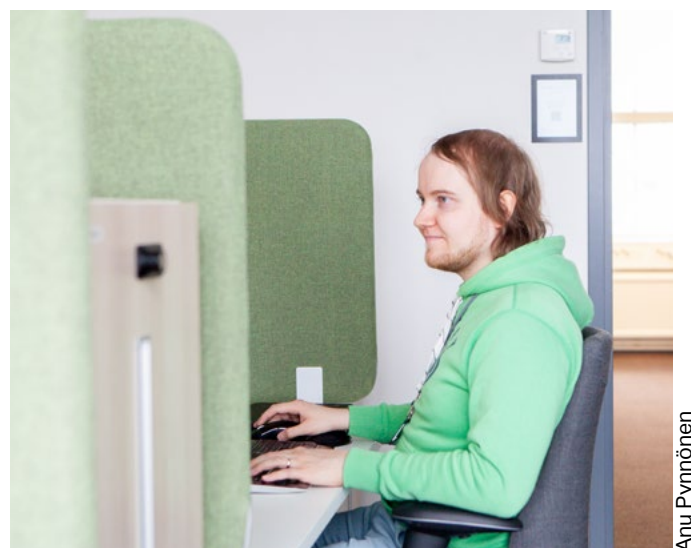
- Den nya lagen om en förteckning och ett register över personer som i sitt yrke är exponerade för ämnen och metoder som medför risk för cancersjukdom trädde i kraft den 1 september 2020. När uppgifter och klassificeringar av cancerframkallande ämnen och kemikalier på marknaden ändrades uppdaterades också förteckningen över cancerframkallande agenser och den harmoniserades med EU:s klassificering av cancerframkallande ämnen.
- Genom social- och hälsovårdsministeriets nya förordning om halter som är kända som skadliga verkställdes EU:s direktiv om gränsvärden. Dessutom gjordes andra lagstiftningsreformer som gällde halter som är kända som skadliga samt andra gränsvärden för biologiska och kemiska agenser. Förordningen trädde i kraft den 1 oktober 2020.
- I förordningen om verksamhetsområdena för regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskyddet gjordes en ändring, genom vilken ansvarsområdet för arbetskyddet vid Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland fick i uppdrag att på riksnivå behandla anmälningar om nödarbete enligt arbetstidslagen. Förordningen trädde i kraft den 1 oktober 2020.
- Arbetstagarnas skydd mot den fara som biologiska agenser medför moderniserades med två författningsändringar som trädde i kraft den 15 november 2020: Statsrådets förordning om skydd av arbetstagare mot risker som orsakas av biologiska agenser ändrades bland annat genom att komplettera paragrafen om utredning och bedömning av risker. Dessutom fastställdes vilka uppgifter som ska antecknas i arbetskyddslagets förteckning över arbetstagare som exponerats för biologiska agenser. En ny förordning om klassificering av biologiska agenser antogs som innehåller en förteckning över biologiska agenser som är kända för att orsaka smitta till människor. De uppräknade agenserna har klassificerats i faroklasserna 2, 3 och 4. En ny faktor i förteckningen var bland annat SARS-CoV-2-viruset i faroklass 3.
- I lagen gjordes ändringar som gäller bland annat de lönebestämmelser som tillämpas på utstationerade arbetstagare samt arbetsgivarens skyldighet att ersätta rese-, inkvarterings- och måltidskostnader. Ändringarna trädde i kraft den 1 december 2020.

Resurser

År 2020 var avvikande i många avseenden. Även resursanvändningen var utmanande på grund av en plötslig övergång till distansarbete och en betydande begränsning av inspektionsverksamheten. På grund av coronaepidemin minskade antalet arbetskyddsinspektioner på arbetsplatserna betydligt. Detta frigjorde personalresurser för olika utvecklingsprojekt, personalutbildning och planeringsuppgifter. Man sparade också anslag när till exempel resekostnaderna minskade.

Inom arbetskyddsförvaltningen främjades kompetensutvecklingen genom att utarbeta kompetensprofiler och kompetensnivåer som bland annat syftar till att säkerställa att personalen behandlas jämlikt.

Ansvarsområdena för arbetskyddet deltog i regionförvaltningsverkens gemensamma HR-partnerskapsprojekt som resulterade i olika anvisningar, processer och verksamhetspraxis som främjar produktiviteten.

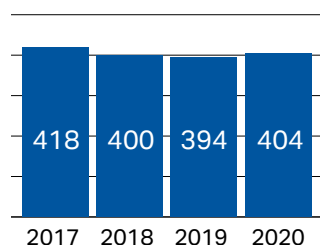

Anu Pynnönen

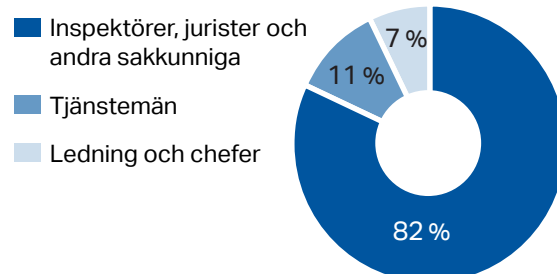
I utvecklingen av ledningen och cheferna eftersträvades principer och praxis för handledande ledarskap. Resultaten av enkäten om arbetstillfredsställelse visar att personalen upplevde chefsarbetet och ledarskapet som bra, resultatet var 3,57 (skala 1–5). Den totala arbetstillfredsställelsen låg på en god nivå (3,73). Största delen av personalen vid ansvarsområdena för arbetskyddet upplevde att distansarbetet förbättrade den egna arbetshälsan.

Sjukfrånvaron minskade med 36 procent jämfört med året innan.

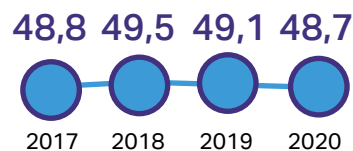
Årsverken

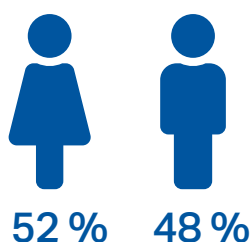
Personalundergrupper

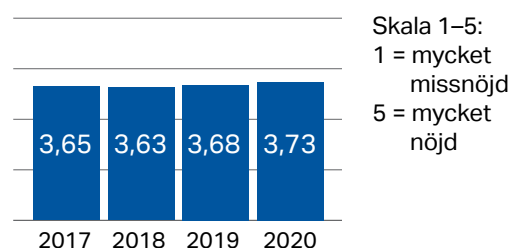
Medelålder

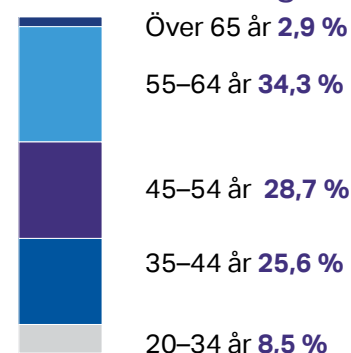
Könsfördelning

Arbetstillfredsställelse

Åldersfördelning

Samarbete mellan flera myndigheter och internationalitet

Arbetskyddsmyndigheten samarbetar aktivt med andra myndigheter. Varje myndighetsinstans har genom lagstiftning givits egna befogenheter och verksamhetsområdet, men för en effektiv verksamhet behövs ett omfattande samarbete.

Samarbetet mellan flera myndigheter omfattar informationsutbyte, analysverksamhet, gemensam kommunikation samt gemensamma tillsynsåtgärder. Verksamheten inriktas till exempel på objekt som valts genom gemensamma analyser eller källor för den största olägenheten. En snabb reaktion på de gemensamma utmaningarna förutsätter fungerande samarbetsnätverk och verksamhetssätt.

Myndighetssamarbete bedrivs till exempel inom tillsyn av säsongsarbete, bekämpning av svart arbete och människohandel samt tillsyn av kemikalielagstiftningen. Samarbetspartner kan till exempel vara kommunernas byggnadsmyndigheter, polisen och Migrationsverket.

Ett aktivt samarbete även mellan EU-länderna håller på att bli vardagligare med hjälp av olika nätverk, nätverksverktyg och arbetsplattformar.

På europeisk nivå samarbetar man bland annat med polisbyrån Europol och Europeiska kemikaliemyndigheten ECHA. År 2020 koordinerade Europol pilotgranskningar som riktades mot jordbrukssektorn, trafiken och byggbranschen. I inspektionerna beaktades även frågor kring utnyttjande av arbetskraften och människohandel.

En betydande samarbetspartner är Europeiska arbetsmyndigheten ELA, som inledde sin verksamhet 2019. ELA samordnar gemensamma inspektioner, gör analyser och riskbedömningar i frågor som gäller arbetstagarnas rörlighet över landsgränserna och fungerar som medlare i tvistemål mellan EU-länderna. I september 2020 genomfördes gemensamma pilotgranskningar av bekämpningen av svart arbete mellan medlemsländerna.

Utöver tillsynsuppgifterna bedrivs internationellt samarbete särskilt mellan EU-länderna i olika utvecklingsuppgifter, kampanjer och beredning av lagstiftning. Även samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna är aktivt.

Samarbetet inom EU:s kommitté för ledande arbetskyddsinspektörer SLIC fokuserar bland annat på att utveckla arbetskyddstillsynen, bereda gemensamma riktlinjer och riktlinjer samt att ordna utvärderingar av arbetskyddsförvaltningarna och inspektörsutbyten.

Coronaepidemin avbröt bedömningarna och inspektörsutbytet. Däremot förberedde SLIC ett ställningstagande om EU:s framtida strategiska

ram för hälsa och säkerhet på arbetsplatsen för 2021–2027. Ett annat viktigt ämne var utbyte av information och erfarenheter om arbetskyddsmyndigheternas verksamhet för att bekämpa coronaepidemin.

Som en del av den europeiska arbetsmyndigheten verkar ett europeiskt forum som främjar samarbetet mot svart arbete. Dess uppgift är att effektivisera samarbetet mellan myndigheter och andra aktörer i bekämpningen av svart arbete både nationellt och i gränsöverskridande verksamhet. Centrala ministerier och myndigheter är representerade i Finlands nationella nätverk för bekämpning av svartarbete.

Skärmdump från videon Utstationerad arbetstagare

Svart arbete bekämpades genom kommunikationssamarbete

Europeiska arbetsmyndigheten ELA ordnade kommunikationskampanjen #EU4FairWork. I Finland deltog ministerier, tillsynsmyndigheter och organisationer i kampanjen.

Som en del av kampanjen ordnade arbetskyddsförvaltningen ett webbseminarium om arbetstagares rättigheter i Finland för invandrare och dem som arbetar med dem.

Finland deltog också i det gemensamma projektet mot svart arbete i de nordiska och baltiska länderna.

Som en del av projektet genomförde länderna tillsammans en videokampanj vars målgrupp var företag som anlitar utstationerade arbetstagare. Videons kärnbudskap var: "Den utstationerade har samma rättigheter som andra anställda."

Inom projektet delade länderna också sina erfarenheter av fungerande kommunikationsmetoder, särskilt för att bekämpa svart arbete.

Arbetskyddstillsynen i siffror

	2017	2018	2019	2020
Inspektioner och tillsynsobjekt				
Det totala antalet inspektioner	27 591	26 239	23 977	14 596
Det totala antalet inspekterade tillsynsobjekt	22 892	21 409	19 472	12 472
Granskningar/årsverke*	66	66	77	51
Dokumentinspektioner (granskningen har gjorts på basis av handlingar)				
Antalet dokumentinspektioner	2 507	2 822	3 225	5 420
Arbetsplatsinspektioner (inspektionen har gjorts genom besök på arbetsplatsen)				
Antal arbetsplatsinspektioner	25 084	23 417	20 752	9 176
Den tid som används för en inspektion på arbetsplatsen i genomsnitt timmar	1,4	1,4	1,4	1,3
Anvisningar och uppmaningar				
Anvisningar	61 061	57 095	51 419	26 293
Uppmaningar	8 108	7 400	7 225	4 110
Tvångsmedel				
Användningsförbud som fastställts av arbetskyddsmyndigheten	57	83	63	57
Förpliktande beslut	266	295	178	160
Utdömda viten (st.)	31	37	37	31
Viten som dömts ut (€)	210 000	372 000	185 000	263 500
Antalet försummelseavgifter för beställaransvar (beslut som fattats under verksamhetsåret) **	103	105	75	84
Försummelseavgifter för beställaransvar totalt (€, under verksamhetsåret betalda) **	450 312	522 900	301 700	449 500
Antalet försummelseavgifter i anslutning till utstationerade arbetstagare (beslut som fattats under verksamhetsåret)	-	-	14	18
Försummelseavgifter för utstationerade arbetstagare totalt (€, utbetalda under verksamhetsåret)	-	-	65 000	99 500
Begäran om utredning och utlåtanden				
Begäran om utredning till polisen	395	333	288	371
Utlåtanden till polisen/åklagarna	636	473	488	547
Efterfrågan på tjänster				
Kontakter från kunderna/den totala efterfrågan på tjänster ***	33 600	35 200	30 400	32 508
Inspektioner på begäran	1 687	2 062	2 094	1 829
Undersökning av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar				
Undersökta olycksfall i arbetet	939	1 048	1 183	841
Undersökta yrkessjukdomar	44	52	35	15
Personal (årsverken)				
Ansvarsområdena för arbetskyddet	418	400	394	404
Omkostnader (1 000 €)				
Ansvarsområdena för arbetskyddet	25 220	24 461	24 628	26 130

* I uppgifterna för 2017 och 2018 ingår hela personalens årsverken.

** En del av de beslut som fattats under året debiteras först följande år.

*** I det totala antalet e-postmeddelanden som kommit med till ansvarsområdena för arbetskyddet och samtal som besvarats via telefonrådgivningen. Dessutom kontaktas inspektörerna direkt, de är inte med i den totala efterfrågan på tjänster.

Tyosuojelu.fi
Arbetskyddsförvaltningens webbtjänst